TİM TÜRKİYE İHRACATÇILAR MECLİSİ

COP31'E DOĞRU: İKLİM POLİTİKALARINDA UYUM VE DÖNÜŞÜM PROGRAMI DEĞERLENDİRME RAPORU

TİM ADINA YAYIN KURULU BAŞKANI

Mustafa GÜLTEPE
TİM Başkanı

PROJE YÖNETİMİ

Yiğit Tufan ESER
TİM Genel Sekreteri

Merve YILDIZ GÜLER
Genel Sekreter Yardımcısı

PROJE EKİBİ

Gökhan EZGİN, Strateji ve İnovasyon Müdürü

Çağrı KÖSE, Strateji ve İnovasyon Uzmanı

Abdullah ATİK, Strateji ve İnovasyon Uzmanı

Beyza Nur UZUNOĞLU, Strateji ve İnovasyon Personeli

TÜRKİYE İHRACATÇILAR MECLİSİ

Yenibosna Merkez Mahallesi Sanayi Caddesi No: 3
Dış Ticaret Kompleksi B Blok Kat: 9 34197
Bahçelievler, İstanbul

Tel: 444 08 46

Faks: 0212 454 04 13

E-Posta: tim@tim.org.tr / www.tim.org.tr

İÇİNDEKİLER

1. Yönetici Özeti 4

2. Programın Stratejik Çerçevesi.... 6

3. Panel Bazlı Değerlendirme....7

Panel 1: COP31, Türkiye İklim Diplomasisi ve Stratejik Yönetişimi....7

Panel 2: COP31, Öncesi Türkiye'nin Beklentileri ve İhracatçı Sektörler için Yeni Uyum Paradigması....9

Panel 3: Sanayi ve İhracat Kültüründe Sürdürülebilirlik: Yeni Normlar, Yeni Yetkinlikler 11

Panel 4: COP31'de İklim Finansmanı: Türkiye ve İhracatçı İçin Yeni Kaynaklar, Yeni Yükümlülükler....13

4. Öne Çıkan Temalar....16

5. İhracatçılar Açısından Politika ve Uygulama Çıkarımları....17

6. COP31 Süreci Bakımından Türkiye için stratejik mesajlar 18

7. Sonuç ve Değerlendirmeler 19

1. Yönetici Özeti

Türkiye İhracatçılar Meclisi tarafından 7 Mayıs 2026 tarihinde düzenlenen "COP31'e Doğru: İklim Politikalarında Uyum ve Dönüşüm Programı" iklim politikalarının ihracat, sanayi, enerji, finansman ve rekabetçilik üzerindeki etkilerini çok paydaşlı bir yaklaşımla değerlendirmek amacıyla gerçekleştirildi.

Program; kamu kurumları, finans kuruluşları, iş dünyası temsilcileri, akademi ve özel sektör paydaşlarını bir araya getirerek, COP31 sürecinin Türkiye ve ihracatçı sektörler açısından taşıdığı stratejik önemi ele alındı. Program akışı; açılış konuşması, dört tematik panel, ara ve kapanış bölümleriyle gerçekleştirildi.

Etkinlikte, iklim politikalarının artık yalnızca çevresel bir mesele olmadığı; ticaret politikaları, sanayi dönüşümü, enerji arz güvenliği, finansmana erişim, tedarik zinciri yönetimi, dijitalleşme ve uluslararası rekabetçilikle doğrudan bağlantılı bir dönüşüm alanı haline geldiği vurgulandı.

Program genelinde öne çıkan temel mesaj şudur: Yeşil dönüşüm, ihracatçı firmalar için ertelenebilir bir uyum başlığı olmaktan çıkmış; pazar erişimi ve rekabet gücü açısından belirleyici bir zorunluluk niteliği kazanmıştır. Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM), Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM), döngüsel ekonomi politikaları, dijital ürün pasaportu, enerji dönüşümü ve sürdürülebilir finansman başlıkları, ihracatçı sektörlerin önümüzdeki dönemde karşı karşıya kalacağı temel dönüşüm alanları olarak değerlendirildi.

Bu çerçevede TİM'in platformları ve mentörlük programları aracılığıyla ihracatçı firmalara sunduğu desteklerin, Türkiye'nin COP31 sürecine hazırlığında stratejik öneme sahip olduğu görülmektedir. Panel konuşmalarında TİM'in sahaya temas eden, firmaların dönüşüm kapasitesini artıran ve ihracatçıları yeni ticaret düzenine hazırlayan rolü özellikle vurgulandı.

Program sonucunda; COP31'in Türkiye açısından yalnızca diplomatik bir süreç değil, aynı zamanda ihracatçı sektörlerin yeşil dönüşüm kapasitesini uluslararası düzeyde görünür kılacağı stratejik bir eşik olduğu değerlendirildi.

COP31'E DOĞRU:
İKLİM POLİTİKALARINDA UYUM VE DÖNÜŞÜM PROGRAMI

TİM Dış Ticaret Kompleksi Konferans Salonu
7 Mayıs 2026

10:00 – 10:10 | Açılış Konuşması
- Kutlu KARAVELİOĞLU, TİM Başkan Vekili

10:10 – 11:10 | COP31: Türkiye İklim Diplomasisi ve Stratejik Yönetişimi

Moderatör
- Prof. Dr. Güray ÇELİK, Uludağ Üniversitesi
- Panelistler:
- Nilgün ÖZDEMİR, TİM Sürdürülebilirlik ve Projeler Koordinatörü
- Fatih ÖZKADI, TÜSİAD Çevre ve Net Sıfır Politikaları Çalışma Grubu Başkanı
- Tamer SOYLU, Zorlu Holding Sürdürülebilirlik Grup Müdürü

11:10 – 12:10 | COP31 Öncesi Türkiye'nin Beklentileri ve İhracatçı Sektörler İçin Yeni Uyum Paradigması

Moderatör
- Prof. Dr. Rana ATABAY KUŞÇU, İstanbul Medipol Üniversitesi Sürdürülebilir Kalkınma ve İkiz Dönüşüm Uygulama ve Araştırma Merkezi (SURKAM) Müdürü

Panelistler:
- Elif Berrak TAŞYÜREK, Ticaret Bakanlığı, AB Tek Pazar ve Yeşil Mutabakatı Daire Başkanı
- Serenay TAŞKIN, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Uzman
- Muhittin ASLAN, İklim Değişikliği Başkanlığı, İklim Değişikliği Uzmanı
-

13:00 – 14:00 | Sanayi ve İhracat Kültüründe Sürdürülebilirlik: Yeni Normlar, Yeni Yetkinlikler

Moderatör
- Doç. Dr. Saliha KARADAYI USTA, İstinye Üniversitesi

Panelistler:
- Sevda KAYHAN YILMAZ, MAİB Başkanı
- Sultan TEPE, İSO YK Üyesi ve Sürdürülebilirlik Platformu Başkanı
- Canan ERGÜN TAVUKÇU, Arçelik Resmi & Sektörel İlişkiler Direktörü

14:00 – 15:00 | COP31'de İklim Finansmanı: Türkiye ve İhracatçı İçin Yeni Kaynaklar, Yeni Yükümlülükler

Moderatör
- Prof. Dr. Kerem ALKİN, İstanbul Topkapı Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı

Panelistler:
- Mehmet ÜVEZ, EBRD Ülke Başkan Vekili ve Ankara Ofis Başkanı
- Seçil YILDIZ, Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası Genel Müdür Yardımcısı, Sürdürülebilirlik ve Etki Lideri
- Caner GENÇELİ, Türk Eximbank Sürdürülebilirlik Müdürü

15:00– 15:30 | Kapanış

2. Programın Stratejik Çerçevesi

Programın temel amacı, COP31'e giden süreçte iklim politikalarının Türkiye'nin ihracat yapısı, sanayi üretimi, enerji dönüşümü, finansmana erişim ve uluslararası rekabetçilik üzerindeki etkilerini değerlendirmek; ihracatçı sektörlerin yeni döneme hazırlık düzeyini çok paydaşlı bir perspektifle ele almaktır.

Bu kapsamda program, iklim politikalarını yalnızca çevre politikaları ekseninde değil, ticaretin yeni kuralları, üretimin dönüşümü, tedarik zinciri yönetimi, enerji ve kaynak verimliliği, düşük karbonlu sanayileşme ve iklim finansmanı başlıklarıyla birlikte ele almaktadır. Programın stratejik çerçevesi dört ana eksen üzerine kurulmuştur:

1. İklim diplomasisi ve stratejik yönetişim
Türkiye'nin COP31 sürecindeki konumu, uluslararası iklim diplomasisi ve özel sektör-kamu-akademi iş birliği değerlendirilmiştir.

2. Kamu politikaları ve ihracatçı sektörler için yeni uyum paradigması
Avrupa Yeşil Mutabakatı, SKDM, döngüsel ekonomi, enerji politikaları ve iklim mevzuatı ihracatçı sektörler açısından ele alınmıştır.

3. Sanayi ve ihracat kültüründe sürdürülebilirlik
Üretim süreçlerinde sürdürülebilirlik, sektör bazlı dönüşüm, tedarik zinciri yönetimi ve firmaların sahadaki uygulama kapasitesi değerlendirilmiştir.

4. İklim finansmanı ve yeni yükümlülükler
Yeşil dönüşüm yatırımlarının finansmanı, ihracatçılar için yeni kaynaklar, finansmana erişimde değişen kriterler ve uluslararası finans kuruluşlarının rolü tartışılmıştır. Bu yapı, programın yalnızca bilgilendirici bir etkinlik değil; aynı zamanda Türkiye'nin COP31 sürecine ihracatçı sektörler perspektifinden hazırlanmasına katkı sunan stratejik bir değerlendirme platformu niteliğinde olduğunu göstermektedir.

3. Panel Bazlı Değerlendirme

Panel 1: COP31, Türkiye İklim Diplomasisi ve Stratejik Yönetişimi

İlk panelde, COP31 süreci Türkiye'nin iklim diplomasisi, stratejik yönetişim kapasitesi ve ihracatçı sektörlerin dönüşüm ihtiyacı bakımından ele alınmıştır. Panelde iklim politikalarının artık küresel ticaretin ve rekabetçiliğin belirleyici unsurlarından biri haline geldiği vurgulanmıştır. Panelde TİM'in ihracatçı firmalara yönelik bilgilendirme, mentörlük ve farkındalık faaliyetleri öne çıkmıştır. Özellikle ECOTİM Programı, firmaların sürdürülebilirlik yönetim sistemlerini kurmaları, karbon ayak izlerini hesaplamaları, dijitalleşme ve ikiz dönüşüm süreçlerine hazırlanmaları açısından önemli bir saha desteği olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca, yeşil dönüşüm yatırımlarının yalnızca çevresel sorumluluk bağlamında değil; itibar, finansmana erişim, pazar payı ve rekabet gücü açısından da ele alınması gerektiği ifade edilmiştir. Bununla birlikte, firmaların dönüşüm yatırımlarında finansman maliyeti, kur/parite baskısı, teknoloji ihtiyacı ve ticari belirsizlikler nedeniyle çekimser davranabildiği belirtilmiştir. TÜSİAD perspektifinden yapılan değerlendirmelerde, AYM'nin yalnızca bir çevre politikası olarak değil, Avrupa Birliği'nin yeni büyüme stratejisi ve ekonomik dönüşüm modeli olarak kurgulandığı ifade edilmiştir. Bu çerçevede, SKDM başta olmak üzere AB düzenlemelerinin ticaretin kurallarını yeniden şekillendirdiği; karbon emisyonu, enerji kullanımı, tedarik zinciri verisi ve sürdürülebilirlik performansının ihracatçı firmalar açısından yeni rekabet unsurları haline geldiği vurgulanmıştır. Türkiye'nin Güm-

rük Birliği deneyimi ve AB teknik mevzuatına uyum kapasitesi önemli bir avantaj olarak değerlendirilmekle birlikte, bu avantajın korunabilmesi için firmaların yeşil beceriler, insan kaynağı, veri yönetimi, dijitalleşme ve düşük karbonlu üretim alanlarında daha sistematik biçimde hazırlanması gerektiği belirtilmiştir.

TÜSİAD değerlendirmelerinde ayrıca Türkiye'nin en güçlü yönlerinden birinin sanayicinin adaptasyon kapasitesi olduğu vurgulanmıştır. Türk sanayisinin AB normlarına uyum sağlama konusunda geçmişten gelen önemli bir tecrübeye sahip olduğu; ancak yeni dönemde maliyet avantajının tek başına yeterli olmayacağı, rekabetçiliğin sürdürülebilirlik ve düşük karbonlu üretim kabiliyetiyle birlikte ele alınması gerektiği ifade edilmiştir. Bu doğrultuda, yeşil dönüşümün firmalar açısından yalnızca düzenleyici baskı olarak değil, uzun vadeli pazar erişimi, finansmana erişim ve değer zincirlerinde daha güçlü konumlanma fırsatı olarak görülmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

Özel sektör perspektifinden yapılan değerlendirmelerde ise özel sektörün iklim politikalarına uyum sürecinde strateji, uygulama ve kurumsal dönüşüm boyutlarının birlikte ele alınması gerektiği vurgulanmıştır. Sürdürülebilirliğin şirketler açısından yalnızca raporlama veya kurumsal iletişim faaliyeti değil, doğrudan iş modeli, yatırım kararları, enerji yönetimi, değer zinciri ve rekabet stratejisiyle bağlantılı bir dönüşüm alanı olduğu ifade edilmiştir. Bu kapsamda, büyük ölçekli şirketlerin tedarik zincirlerindeki firmaları da kapsayacak biçimde dönüşüm süreçlerini yönetmesinin kritik önem taşıdığı değerlendirilmiştir. Özel sektör değerlendirmelerinde, yeşil dönüşümün başarılı olabilmesi için şirketlerin karbon azaltım hedeflerini somut yatırım planlarıyla desteklemesi, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji uygulamalarını yaygınlaştırması, ölçülebilir performans göstergeleri oluşturması ve sürdürülebilirlik yaklaşımını kurumsal karar alma süreçlerine entegre etmesi gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca, COP31 sürecinin Türkiye özel sektörü için yalnızca küresel iklim gündemine katkı sunma alanı değil, aynı zamanda Türk sanayisinin iyi uygulama örneklerini görünür kılma bakımından da önemli bir fırsat sunduğu değerlendirilmiştir.

Panelde öne çıkan ortak husus, AYM'nin ve SKDM'nin Türkiye açısından yalnızca mevzuata uyum meselesi olarak görülmemesi gerektiğidir. Türkiye'nin yeşil dönüşüm sürecini; sanayi politikası, ihracat stratejisi, finansmana erişim, tedarik zinciri izlenebilirliği, teknoloji yatırımları ve insan kaynağı gelişimiyle birlikte ele alması gerektiği ifade edilmiştir. Bu kapsamda TİM'in saha odaklı programları, TÜSİAD'ın politika ve iş dünyası perspektifi ile Zorlu Holding gibi büyük ölçekli özel sektör temsilcilerinin uygulama tecrübeleri, Türkiye'nin COP31 sürecine hazırlığında birbirini tamamlayan unsurlar olarak değerlendirilmiştir.

Panel 2: COP31 Öncesi Türkiye'nin Beklentileri ve İhracatçı Sektörler İçin Yeni Uyum Paradigması

İkinci panelde, kamu kurumlarının perspektifiyle COP31 süreci ve ihracatçı sektörlerin karşı karşıya olduğu yeni uyum gereklilikleri değerlendirilmiştir. Panelde Ticaret Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile İklim Değişikliği Başkanlığı temsilcileri tarafından AYM, SKDM, döngüsel ekonomi, enerji dönüşümü ve iklim politikaları ele alınmıştır. Ticaret Bakanlığı değerlendirmelerinde, AYM'nin üretim, ticaret, ürün standartları, tedarik zinciri yönetimi ve pazar erişimini birlikte dönüştüren kapsamlı bir politika çerçevesi olduğu vurgulanmıştır. İhracatçılar açısından iki temel başlık öne çıkmaktadır: SKDM ve döngüsel ekonomi politikaları. el ekonomi politikaları. SKDM'nin klasik bir gümrük vergisi uygulamasından farklı olarak; emisyonların izlenmesi, AB metodolojisine uygun biçimde raporlanması, doğrulanması ve karbon maliyetinin ticari ilişkilere yansıması gibi çok boyutlu yükümlülükler içerdiği ifade edilmiştir. Bu yönüyle karbon emisyonları, ihracatçılar açısından doğrudan rekabet unsuru haline gelmektedir. Döngüsel ekonomi başlığında ise ürün bazlı mevzuatlar, dijital ürün pasaportu, tedarik zinciri verisi, kimyasal kullanımı, kaynak ve su verimliliği ile atık yönetiminin önümüzdeki dönemde ihracatçılar için belirleyici olacağı belirtilmiştir. Türkiye'nin Gümrük Birliği tecrübesi önemli bir avantaj olmakla birlikte, yeni nesil AB düzenlemelerine uyum için dijital ve teknik altyapının güçlendirilmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı değerlendirmelerinde, enerji dönüşümünün iklim politikaları ve ihracat rekabetçiliği açısından merkezi konumda olduğu vurgulanmıştır. Yenilenebilir enerji kapasitesinin artırılması, şebeke yatırımları, elektrifikasyon, enerji verimliliği, nükleer enerji ve düşük maliyetli finansmana erişim öncelikli başlıklar olarak öne çıkmıştır.

Güneş ve rüzgar enerjisi için 2035 yılına yönelik 120 GW hedefi, Türkiye'nin temiz enerji dönüşümündeki iddiasını göstermektedir. Bununla birlikte, yenilenebilir enerji kapasitesinin sisteme etkin biçimde entegre edilebilmesi için güçlü ve modern şebeke altyapısına ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir. İhracatçı sektörler açısından enerji dönüşümü; yenilenebilir enerjiye erişim, öz tüketim modelleri, enerji verimliliği, atık ısı geri kazanımı, elektrifikasyon ve düşük karbonlu teknoloji yatırımlarıyla doğrudan bağlantılıdır. Bu nedenle COP31 sürecinin, Türkiye'nin temiz enerji potansiyelini uluslararası iş birlikleri ve uygun finansman koşullarıyla destekleme fırsatı sunduğu değerlendirilmiştir.

İklim Değişikliği Başkanlığı perspektifinden COP31, Türkiye için hem önemli bir diplomatik süreç hem de stratejik bir uygulama fırsatı olarak ele alınmıştır. Türkiye'nin gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında köprü rolü üstlenebileceği; finansman, teknoloji transferi, adil geçiş ve yeşil sanayileşme başlıklarında dengeleyici bir pozisyon geliştirebileceği ifade edilmiştir.

COP31'in yalnızca hedeflerin tekrarlandığı bir platform değil; somut projelerin, finansman modellerinin, sanayi uygulamalarının ve ölçülebilir çıktıların gündeme taşındığı bir süreç olması gerektiği vurgulanmıştır. Bu kapsamda kamu-özel sektör koordinasyonu, sanayi ve ihracatçı sektörlerin dönüşüm kapasitesinin görünür kılınması açısından kritik görülmektedir.

İklim Değişikliği Başkanlığı değerlendirmelerinde, COP31'in Türkiye açısından yalnızca ev sahipliği yapılacak bir konferans olmadığı; yeşil sanayi, sürdürülebilir ihracat, iklim finansmanı ve adil geçiş gündemlerinin uluslararası ölçekte konumlandırılabileceği stratejik bir platform olduğu ifade edilmiştir.

Panel 2 kapsamında yapılan değerlendirmeler, kamu kurumlarının COP31 ve yeşil dönüşüm sürecine farklı ancak birbirini tamamlayan perspektiflerden yaklaştığını göstermektedir. Ticaret Bakanlığı yeni ticaret kuralları ve AB düzenlemelerine uyumu; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı düşük karbonlu enerji altyapısını; İklim Değişikliği Başkanlığı ise iklim diplomasisi, koordinasyon ve uygulama kapasitesini öne çıkarmıştır. Bu panelin temel sonucu, ihracatçı sektörler açısından yeni uyum paradigmasının yalnızca mevzuat takibiyle sınırlı olmadığıdır. Karbon yönetimi, ürün bazlı veri altyapısı, enerji verimliliği, yenilenebilir enerji kullanımı, tedarik zinciri izlenebilirliği, dijitalleşme ve finansmana hazırlık kapasitesi eş zamanlı olarak geliştirilmelidir.

Panel 3: Sanayi ve İhracat Kültüründe Sürdürülebilirlik: Yeni Normlar, Yeni Yetkinlikler

Üçüncü panelde sürdürülebilirlik, doğrudan üretim kültürü, sanayi dönüşümü ve sektörlerin uygulama kapasitesi üzerinden değerlendirilmiştir. Panelde yeşil dönüşümün son anda hazırlanılacak teknik bir uyum dosyası değil; firmaların karar alma kültürünü, yatırım planlamasını, insan kaynağını, tedarik zinciri yönetimini ve rekabet stratejisini dönüştüren uzun soluklu bir süreç olduğu vurgulanmıştır. Makine sektörü perspektifinden yapılan değerlendirmelerde, sürdürülebilirliğin sektör açısından 2018 yılından itibaren stratejik bir gündem olarak ele alındığı ifade edilmiştir. Bu süreçte Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, enerji raporları, sürdürülebilirlik eylem planları, UR-GE projeleri ve firma bazlı yol haritaları sektörün dönüşüm kapasitesini artıran temel araçlar olarak öne çıkmıştır. Bununla birlikte, yeşil dönüşümün yalnızca mevzuata uyum amacıyla değil, üretim kültürünü değiştiren bir "zihniyet dönüşümü" olarak ele alınması gerektiği belirtilmiştir. Firmaların enerji tüketimini analiz etmesi, sürdürülebilirlik ve dijitalleşme yol haritaları hazırlaması, kendi performanslarını izleyerek sürekli iyileştirme yaklaşımı benimsemesi önem taşımaktadır.

Panelde ayrıca firmalara mentör atanması, sürdürülebilirlik performansının dijital araçlarla izlenmesi, firmaların hem kendi geçmiş performanslarıyla hem de sektör içindeki diğer firmalarla kıyaslanması gibi uygulamaların dönüşüm sürecinde önemli olduğu ifade edilmiştir. İstanbul Sanayi Odası (İSO) perspektifinden COP31'in Türkiye'de gerçekleştirilmesi, Türk sanayisi açısından önemli bir görünürlük ve temsil fırsatı olarak değerlendirilmiştir. Ancak bu fırsatın doğru kullanılabilmesi için sanayicinin COP31'e hangi dil, hangi hikaye, hangi iyi uygulama örnekleri ve hangi somut dönüşüm çıktılarıyla katılacağının dikkatle belirlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. İSO değerlendirmelerinde, çatı kuruluşların sanayiciyi COP31 sürecine hazırlama sorumluluğu öne çıkarılmıştır.

Bu kapsamda firmaların yalnızca "yeşil" olduklarını beyan etmeleri yeterli görülmemekte; doğrulanabilir, ölçülebilir ve uluslararası platformda temsil edilebilir uygulama örnekleriyle sürece katılmaları gerektiği ifade edilmektedir.

Büyük ölçekli firmaların sürdürülebilirlik başlıklarını kurumsal düzeyde içselleştirdiği; bu firmaların kendi tedarik zincirlerindeki KOBİ'lerin dönüşümünü de tetikleyici bir rol üstlendiği belirtilmiştir.

İSO perspektifinde COP31, Türkiye için yalnızca uluslararası bir etkinlik değil; Türk sanayisinin iyi uygulama örneklerini, teknolojik kapasitesini ve yeşil dönüşüm iddiasını dünyaya gösterme fırsatı olarak konumlandırılmıştır. Özel sektör perspektifinden yapılan değerlendirmelerde, ihracatçı ve sanayicilerin çok katmanlı bir küresel rekabet ortamında faaliyet gösterdiği; özellikle Türkiye'nin en önemli ihracat pazarı olan AB'de ticaret ve sanayi politikalarının ciddi bir dönüşüm sürecinden geçtiği vurgulanmıştır. Bu nedenle COP31'in Türkiye'de gerçekleştirilmesi, sanayinin somut kazanımlarını ve iyi uygulama örneklerini uluslararası ölçekte görünür kılmak açısından önemli bir fırsat olarak değerlendirilmiştir.

Bu çerçevede özel sektör perspektifi, büyük ölçekli firmaların yalnızca kendi operasyonlarında değil, tedarik zincirinin tamamında dönüşümü yönlendiren aktörler haline geldiğini göstermektedir. Bu yaklaşım, ihracatçı sektörler açısından SKDM, ESG raporlama, veri yönetimi ve tedarik zinciri izlenebilirliği başlıklarının önümüzdeki dönemde daha da kritik hale geleceğine işaret etmektedir.

Panel 3 kapsamında yapılan değerlendirmeler, yeşil dönüşümün sanayi ve ihracat kültürü açısından teknik bir uyum süreci olmanın ötesine geçtiğini göstermektedir. MAİB perspektifi, sektör bazlı yol haritaları, mentörlük ve dijital izleme araçlarının önemini ortaya koyarken; İSO perspektifi, COP31'e hazırlıkta sanayinin doğru hikaye ve iyi uygulama örnekleriyle temsil edilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Özel sektör perspektifi ise kurumsal sürdürülebilirlik, veri yönetimi, ESG raporlama ve tedarik zinciri dönüşümünün büyük ölçekli firmalar için artık temel rekabet unsurları haline geldiğini göstermiştir.

Panelin temel sonucu, Türkiye'nin COP31 sürecinde ihracatçı sektörlerini yalnızca düzenlemelere uyum sağlayan aktörler olarak değil, sürdürülebilir üretim ve yeşil sanayi dönüşümünde iyi uygulama örnekleri sunan stratejik paydaşlar olarak konumlandırması gerektiğidir.

Panel 4: COP31'de İklim Finansmanı: Türkiye ve İhracatçı İçin Yeni Kaynaklar, Yeni Yükümlülükler

Dördüncü panelde iklim finansmanı, Türkiye'nin yeşil dönüşüm hedefleri, ihracatçı firmaların finansmana erişimi ve finans kuruluşlarının dönüşüm sürecindeki rolü açısından değerlendirilmiştir. Panelde, yeşil dönüşümün en kritik belirleyicilerinden birinin finansman olduğu; ancak finansmana erişim kriterlerinin de geleneksel kredi değerlendirme süreçlerinin ötesine geçtiği ifade edilmiştir.

EBRD perspektifinden yapılan değerlendirmelerde, iklim finansmanı gündeminin yeni bir aşamaya geçtiği; artık yalnızca hedef belirlemenin değil, bu hedeflerin hangi yatırımlarla, hangi finansman yapılarıyla ve hangi hızda hayata geçirileceğinin belirleyici hale geldiği vurgulanmıştır. EBRD tarafından, finansmanın mevcut olduğu ancak giderek daha seçici ve şartlı hale geldiği ifade edilmiştir. Bu çerçevede düşük karbon dönüşümünü iş modeline entegre eden, emisyonlarını ölçen, raporlayan ve hedef koyan; enerji verimliliği, elektrifikasyon, dijitalleşme ve tedarik zinciri standartlarına yatırım yapan firmaların finansmana erişimde daha avantajlı Bu yaklaşım, iklim finansmanının yalnızca kaynak sağlama aracı değil, aynı zamanda firmaların dönüşüm kapasitesini ölçen bir filtreleme mekanizması haline geldiğini göstermektedir. Finansmana erişim bakımından kurumsal kapasite, veri yönetimi, sürdürülebilirlik stratejisi ve uzun vadeli yatırım perspektifi ön plana çıkmaktadır. EBRD değerlendirmelerinde ayrıca özel sektör yatırımlarının mobilizasyonu, karma finansman modelleri, ülke platformları ve sanayi dekarbonizasyonu başlıkları öne çıkmıştır. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile yürütülen çalışmalar kapsamında enerji yoğun sektörlerde düşük karbon yol haritala-

rının hazırlanması ve Türkiye Endüstriyel Dekarbonizasyon Yatırım Platformu'nun devreye alınması, Türkiye'nin yeşil sanayi dönüşümü açısından önemli bir adım olarak değerlendirilmiştir.

Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası (TKYB) perspektifinden yapılan değerlendirmelerde, bankanın yalnızca finansman sağlayan bir kuruluş değil, aynı zamanda sürdürülebilir kalkınma misyonu çerçevesinde dönüşümü yönlendiren bir kalkınma finansmanı aktörü olduğu vurgulanmıştır.

Bankanın uluslararası finans kuruluşlarından sağladığı kaynakların belirli tematik alanlara bağlı olarak kullandırıldığı; sera gazı azaltımı, yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, iklim finansmanı, çevresel ve sosyal etki yönetimi ile sürdürülebilir kalkınma başlıklarının bu çerçevenin temel bileşenleri olduğu ifade edilmiştir.

TKYB değerlendirmelerinde, firmaların sürdürülebilirlik yatırımı yapmak istemelerine rağmen maliyet, geri dönüş süresi ve belirsizlikler nedeniyle karar alma süreçlerinde zorlanabildiği belirtilmiştir. Bu noktada uzun vadeli ve uygun koşullu finansmanın, yatırım kararlarının hızlandırılması ve dönüşüm projelerinin uygulanabilir hale gelmesi açısından kritik olduğu değerlendirilmiştir.

Ayrıca, finansman kaynaklarına erişimde çevresel ve sosyal etki yönetimi, proje fizibilitesi, sürdürülebilirlik hedefleri ve yatırımın somut etkisinin giderek daha fazla önem kazandığı görülmektedir. Bu yaklaşım, ihracatçı firmaların yeşil dönüşüm yatırımlarını yalnızca teknik yatırım ihtiyacı olarak değil, ölçülebilir etki ve sürdürülebilir kalkınma katkısı üzerinden yapılandırmaları gerektiğine işaret etmektedir.

Türk Eximbank perspektifinden yapılan değerlendirmelerde, ihracatçı firmaların yeşil dönüşüm yatırımlarının desteklenmesinin Türkiye'nin ihracat rekabetçiliği açısından stratejik öneme sahip olduğu vurgulanmıştır. Yeşil dönüşümün ihracatçılar için yalnızca çevresel bir sorumluluk değil, pazar erişimi, alıcı beklentileri, finansmana erişim ve tedarik zinciri uyumu bakımından doğrudan ticari sonuçlar doğuran bir süreç olduğu belirtilmiştir.

Türk Eximbank'ın bu süreçteki rolü, ihracatçıların sürdürülebilirlik yatırımlarını desteklemek, yeşil finansman mekanizmalarını daha erişilebilir hale getirmek ve dönüşüm maliyetlerinin ihracatçılar üzerindeki baskısını azaltmak olarak değerlendirilmiştir. Panelde özellikle tedarik zincirinin alt halkalarında yer alan firmaların desteklenmesi gerektiği öne çıkmıştır.

Büyük ölçekli ihracatçıların yanı sıra, ana üreticilere girdi sağlayan KOBİ'lerin de SKDM, ESG raporlama, karbon ayak izi, enerji verimliliği ve tedarik zinciri izlenebilirliği gibi başlıklarda dönüşüme hazırlanması gerekmektedir. Bu nedenle yeşil finansman mekanizmalarının yalnızca büyük firmalara değil, tedarik zincirinin farklı kademelerine yaygınlaştırılması kritik görülmektedir.

Türk Eximbank perspektifinde TİM ile yürütülen çalışmaların, ihracatçılara yeşil finansman imkanlarının tanıtılması ve firmaların dönüşüm sürecine daha etkin yönlendirilmesi açısından önemli olduğu değerlendirilmiştir. Bu iş birliği, ihracatçıların finansmana erişim süreçlerinde bilgilendirme, kapasite geliştirme ve uygun finansman araçlarıyla buluşturulması bakımından stratejik nitelik taşımaktadır.

Panel 4 kapsamında yapılan değerlendirmeler, iklim finansmanının yeşil dönüşüm süre-

cinde yalnızca destekleyici bir unsur değil, dönüşümün hızını ve kapsamını belirleyen temel araçlardan biri olduğunu göstermektedir. EBRD perspektifi finansmana erişimde seçicilik, dönüşüm kapasitesi ve uzun vadeli yatırım perspektifini öne çıkarırken; TKYB; perspektifi tematik kaynakların sürdürülebilir kalkınma ve çevresel-sosyal etki yönetimiyle ilişkilendirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Türk Eximbank perspektifi ise ihracatçıların yeşil dönüşüm yatırımlarının desteklenmesi ve bu desteğin tedarik zincirinin alt halkalarına kadar yaygınlaştırılması ihtiyacına odaklanmıştır.

Panelin temel sonucu, önümüzdeki dönemde finansmana erişimin yalnızca bilanço gücü, teminat kapasitesi veya geleneksel kredi değerliliğiyle belirlenmeyeceğidir. Emisyon yönetimi, raporlama kapasitesi, düşük karbonlu üretim planı, enerji verimliliği yatırımları, tedarik zinciri standardizasyonu ve kurumsal sürdürülebilirlik kapasitesi finansmana erişimin temel kriterleri haline gelecektir.

Bu çerçevede ihracatçı firmaların yeşil finansmana erişebilmesi için yalnızca yatırım ihtiyacını ortaya koymaları yeterli olmayacak; ölçülebilir, raporlanabilir, doğrulanabilir ve finansman kuruluşlarının beklentileriyle uyumlu dönüşüm planları hazırlamaları gerekecektir.

4. Öne Çıkan Temalar

İklim politikaları çevre politikası sınırlarını aşmaktadır; ihracat, sanayi, enerji, finansman ve pazar erişimiyle doğrudan ilişkili hale gelmekte ve AYM ve SKDM, bu dönüşümün somut düzenleyici araçları olarak öne çıkmaktadır.

Kalite, fiyat ve teslim süresi gibi klasik rekabet unsurlarına artık karbon yoğunluğu, enerji kaynağı, tedarik zinciri verisi, kaynak verimliliği, döngüsellik ve sürdürülebilirlik performansı eklenmektedir. Bu nedenle ihracatçı firmaların rekabet gücünü koruyabilmesi için düşük karbonlu üretim kapasitesini geliştirmesi gerekmektedir.

SKDM, ihracatçı firmalar açısından kısa vadede en somut düzenleme olarak öne çıkmakla birlikte, döngüsel ekonomi politikalarının önümüzdeki dönemde çok daha geniş bir etki yaratacaktır. Dijital ürün pasaportu, kaynak verimliliği, kimyasal kullanımı, atık yönetimi ve ürün bazlı sürdürülebilirlik mevzuatı ihracatçılar için yeni uyum alanları oluşturacaktır.

Yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, elektrifikasyon, şebeke yatırımları ve düşük karbonlu üretim altyapısı ihracatçı sektörlerin rekabet gücü açısından kritik öneme sahiptir. Enerji maliyetleri ve enerji kaynağının karbon yoğunluğu, ihracat performansını doğrudan etkileyen unsurlar haline gelmektedir.

Yeşil finansman kaynaklarına erişim, firmaların sürdürülebilirlik performansı, emisyon ölçüm kapasitesi, raporlama altyapısı, yatırım planı ve kurumsal yönetim kalitesiyle doğrudan bağlantılı hale gelmektedir. Bu durum, hazırlıklı firmalar için fırsat; hazırlıksız firmalar için ise pazar ve finansman riski yaratmaktadır.

Yeşil dönüşüm yalnızca ana ihracatçı firmaların değil, tedarik zincirinin tüm halkalarının uyumunu gerektirmektedir. Veriye dayalı izlenebilirlik, tedarikçi yönetimi, doğrulama süreçleri ve dijital altyapılar önümüzdeki dönemin belirleyici başlıkları olacaktır.

COP31'in Türkiye'de gerçekleştirilmesi, Türk sanayisi ve ihracatçı sektörler için uluslararası görünürlük sağlayacak önemli bir platformdur. Ancak bu fırsatın doğru kullanılabilmesi için firmaların güçlü, doğrulanabilir ve somut iyi uygulama örnekleriyle sürece hazırlanması gerekmektedir.

5. İhracatçılar Açısından Politika ve Uygulama Çıkarımları

İhracatçı firmaların karbon ayak izi hesaplama, emisyon izleme, raporlama, doğrulama ve azaltım hedefi belirleme kapasitelerini geliştirmeleri gerekmektedir. SKDM ve benzeri düzenlemeler, karbon yönetimini firmalar için teknik bir raporlama konusu olmaktan çıkararak ticari rekabet unsuruna dönüştürmektedir.

Firmaların sürdürülebilirlik süreçlerini proje bazlı değil, kurumsal yönetim sistemlerinin bir parçası olarak ele alması gerekmektedir. Dijital ürün pasaportu, tedarikçi verisi, ürün bazlı çevresel performans ve izlenebilirlik konuları önümüzdeki dönemde ihracatçılar için zorunlu hale gelecektir. Bu nedenle firmaların dijital veri altyapılarını güçlendirmesi kritik önemdedir.

Enerji maliyetleri ve karbon yoğunluğu, ihracatçıların pazar erişimi ve rekabet gücü üzerinde doğrudan etki yaratmaktadır. Enerji verimliliği projeleri, yenilenebilir enerji kullanımı, öz tüketim modelleri ve düşük karbonlu üretim altyapısı desteklenmelidir.

Yeşil finansmana erişim için firmaların yalnızca yatırım ihtiyacını ortaya koymaları yeterli olmayacaktır. Emisyon verisi, sürdürülebilirlik hedefleri, çevresel ve sosyal etki yönetimi, fizibilite çalışmaları ve ölçülebilir dönüşüm planları finansman erişiminin temel bileşenleri haline gelmektedir.

Yeşil dönüşümün yalnızca büyük ölçekli firmalarla sınırlı kalmaması için KOBİ'lerin teknik kapasitesi güçlendirilmelidir. Mentörlük, eğitim, yol haritası hazırlama, karbon hesaplama ve finansmana yönlendirme destekleri yaygınlaştırılmalıdır.

Makine, tekstil, hazır giyim, kimya, demir-çelik, alüminyum, çimento ve lojistik gibi sektörlerin farklı risk ve fırsat alanları bulunmaktadır. Bu nedenle yeşil dönüşüm politikaları genel çerçevenin yanında sektör bazlı yol haritalarıyla desteklenmelidir.

6. COP31 Süreci Bakımından Türkiye İçin Stratejik Mesajlar

Türkiye, güçlü sanayi altyapısı, ihracat kapasitesi, AB pazarına yakınlığı ve Gümrük Birliği tecrübesiyle yeşil dönüşüm sürecinde önemli bir konuma sahiptir. COP31, bu kapasitenin uluslararası düzeyde görünür kılınması için stratejik bir fırsat sunmaktadır.

Türkiye'nin hem sanayileşmiş üretim kapasitesine sahip olması hem de gelişmekte olan ekonomilerin finansman, teknoloji transferi ve adil geçiş ihtiyaçlarını yakından bilmesi, COP31 sürecinde köprü rolü üstlenmesine imkan tanımaktadır.

COP31'in yalnızca taahhütlerin tekrarlandığı bir platform değil, somut uygulama örneklerinin, finansman modellerinin, teknoloji çözümlerinin ve sektörel dönüşüm araçlarının tartışıldığı bir süreç olması gerekmektedir.

Enerji verimliliği, yenilenebilir enerji, döngüsel ekonomi, düşük karbonlu üretim, tedarik zinciri yönetimi ve sürdürülebilir finansman alanlarında başarılı firma örnekleri COP31 sürecinde stratejik biçimde konumlandırılmalıdır.

COP31 hazırlık sürecinde kamu kurumları, TİM, ihracatçı birlikleri, sanayi odaları, finans kuruluşları, akademi ve özel sektör arasında güçlü bir koordinasyon mekanizması kurulmalıdır. Bu koordinasyon, Türkiye'nin COP31 mesajlarının tutarlı, somut ve etkili biçimde sunulmasını sağlayacaktır. Yeşil dönüşüm yatırımlarının maliyeti dikkate alındığında, düşük maliyetli ve uzun vadeli finansmana erişim Türkiye için kritik önemdedir. COP31 sürecinde iklim finansmanı, gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçları ve ihracatçı firmaların dönüşüm gereklilikleriyle birlikte ele alınmalıdır.

7. Sonuç ve Değerlendirme

COP31'e Doğru: İklim Politikalarında Uyum ve Dönüşüm Programı, iklim politikalarının ihracat, sanayi, enerji, finansman ve ticaret politikalarıyla giderek daha bütünleşik hale geldiğini ortaya koymaktadır. Program kapsamında yapılan değerlendirmeler; yeşil dönüşümün artık yalnızca çevresel bir uyum başlığı değil, ihracatçı sektörler açısından doğrudan rekabet gücü, pazar erişimi ve finansmana erişim meselesi haline geldiğini göstermektedir.

AYM, SKDM, döngüsel ekonomi politikaları, dijital ürün pasaportu uygulamaları, enerji dönüşümü ve sürdürülebilir finansman mekanizmaları; önümüzdeki dönemde küresel ticaretin temel belirleyicileri arasında yer alacaktır. Bu süreç, ihracatçı firmalar açısından yalnızca mevzuata uyum ihtiyacını değil; veri yönetimi, düşük karbonlu üretim, enerji verimliliği, tedarik zinciri izlenebilirliği ve kurumsal sürdürülebilirlik kapasitesinin eş zamanlı geliştirilmesini gerekli kılmaktadır.

Programda öne çıkan ortak değerlendirme, Türkiye'nin sahip olduğu sanayi altyapısı, üretim kapasitesi, Gümrük Birliği deneyimi ve ihracat kabiliyeti sayesinde yeşil dönüşüm sürecinde önemli avantajlara sahip olduğudur. Bununla birlikte bu avantajın korunabilmesi; kamu politikaları, finansman mekanizmaları, sektör bazlı dönüşüm araçları ve özel sektör uygulama kapasitesinin birlikte geliştirilmesine bağlıdır.

COP31 süreci, Türkiye açısından yalnızca diplomatik bir ev sahipliği değil; sanayinin dönüşüm kapasitesinin, sürdürülebilir üretim altyapısının ve ihracatçı sektörlerin uygulama kabiliyetinin uluslararası ölçekte görünür kılınabileceği stratejik bir platform niteliği taşımaktadır. Bu kapsamda somut iyi uygulama örneklerinin öne çıkarılması, sektör bazlı dönüşüm hikâyelerinin güçlendirilmesi ve ihracatçı firmaların finansmana hazırlık kapasitesinin artırılması kritik önem taşımaktadır.

Bu çerçevede kamu kurumları, ihracatçı birlikleri, finans kuruluşları, sanayi kuruluşları, akademi ve özel sektör arasında kurulacak güçlü koordinasyon mekanizmaları; Türkiye'nin COP31 sürecinde tutarlı, uygulanabilir ve uluslararası ölçekte karşılık bulan bir dönüşüm yaklaşımı ortaya koyabilmesi açısından belirleyici olacaktır.

TİM TÜRKİYE İHRACATÇILAR MECLİSİ

